

**การพัฒนาลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ: การประยุกต์ลวดลายฉลุ ปิดทองเส้า
พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก**
**THE ART-LINED DEVELOPMENT FOR HAND-WOVEN CLOTH :
THE GOLD-LEAVES ART-LINED APPLICATION FORM WIHAN COLUMN OF
WATPHRASRIRATTANA MAHATHAT WORAMAHAVIHAN, PHITSANULOK**

จิราพร จันทินทร¹, คมกฤช จำปาสุต², อนุชา กอนพวง³

Jiraporn Jantanintorn, Komgrit jumpasut, Anucha Kornpuang

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อวิเคราะห์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก (2) เพื่อออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร (3) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร (4) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินการทางธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตรกรรมไทย จำนวน 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบลวดลายผ้าทอ จำนวน 5 ท่าน อาจารย์แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกายวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตภาคเหนือ จำนวน 35 ท่าน ผู้ประกอบกิจการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จำนวน 20 ท่านและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จำนวน 100 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินและแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ลวดลายฉลุปิดทองเส้าที่พบบนเส้าพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหารจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 5 ลาย ได้แก่ ลายหน้ากระดานลูกฟัก ลายประจายามก้ามปู ลายเชิงกรวย ลายบัวคว่ำ - บัวหงายและลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบ

2. ผลการนำลายทั้ง 5 ลาย มาออกแบบเป็นลวดลายผ้าทอได้ 3 ลาย โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบลวดลายผ้าทอมีความเห็นว่า ลวดลายที่ออกแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลายที่ 2 มีความเหมาะสมโดยรวมมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ในด้านคุณค่าของลวดลาย ด้านองค์ประกอบของลวดลาย ด้านรูปแบบของลวดลายและด้านความเหมาะสมของวิธีการผลิต

3. โคมไฟไม้แบบตั้งพื้นทำจากผ้าทรงปริซึมสี่เหลี่ยม คล้ายบานหน้าต่าง ขนาดสูง 1.10 เมตร กว้าง 20 เซนติเมตร และฐานสูง 10 เซนติเมตร ทำจากผ้าทอลวดลายที่ 2 ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร

4. อาจารย์แผนกวิชาผ้าและเครื่องแต่งกายมีความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ในการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มผู้ประกอบกิจการและบริโภคผลิตภัณฑ์ผ้าทอมีความคิดเห็นต่อความเป็นไปได้ในการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจอยู่ในระดับมาก

¹ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาอุตสาหกรรมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ ดร. ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Abstract

The research purposes were as follows; (1) to study the gilded perforating pattern of the pillars in Wihan of Watphrasirattanamahathatworamahavihan, Phitsanulok, (2) to design textile products by applying the gilded perforating pattern from wihan pillars, (3) to develop textile by applying the gilded perforating pattern from wihan pillars, and (4) to study the possibility of applying the gilded perforating pattern to use in teaching and business operations. Research data drawn from the subjects consisted of 3 specialists in Thai painting, 5 specialists in textile designers, 35 teachers from the Department of Textiles and Apparels of vocational colleges in the Northern Region, 20 members of the textile entrepreneurs, and 100 members of textile consumers. The instrument used for data collection was a rating-scale questionnaire. Computer software package of SPSS was used for data calculation. Statistical device used for data presentation were mean and standard deviation.

The results revealed as follows:

1. The gilded perforating pattern, found on the pillars in Wihan of Watphrasirattanamahathatworamahavihan, Phitsanulok consisted of five patterns i.e. Lai Na Kradan Lukfak, Lai Prachamyam Kampu, Lai Choengkruai, Lai Bua Khwam - Bua Ngai, and Lai Phumkhaobin Na Sing Khop.

2. The live patterns of Wihan of Watphrasirattanamahathatworamahavihan, Phitsanulok were designed to be three patterns of hand-woven cloth, that the specialists in textile designer viewer that all 3 designs were overall-appropriateness at high level, the second pattern was the most appropriate pattern considering by value, elements, format of the pattern, and the production method.

3. The wooden floor-lamp of rectangular prism and window-liked shape made from woven fabric with 1.10 meters high, 10 cms. base high and 20 cms. front wide the lamp was made from woven fabric, pattern number 2 that applied from the gilded perforating pattern of the in wihan pillars.

4. The instructors from the Department of Textiles and Apparels expressed that the possibility to apply the knowledge of the art-lined development for hand-woven cloth for teaching learning activities was at the highest level while the entrepreneurs and the consumers indicated at high level for business activities.

ความเป็นมาของปัญหา

การทอผ้าพื้นเมืองเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่แสดงถึงภูมิปัญญาไทย อันสืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุ ศิลปะการทอผ้าของชาวบ้านนั้น เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีการเรียนรู้สืบทอดเนื่อง มาจากคนรุ่นก่อน จากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่ขาดสายไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมนับว่าเป็นมรดกทางสังคม

(Social Heritage) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของวัฒนธรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2546, หน้า 2) ที่คนไทยรุ่นปัจจุบันต้องช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ดังที่ เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล กล่าวว่า ลายผ้าจัดเป็นวัฒนธรรมของชาติก็ว่าได้ เพราะผ้าบางผืนที่มีลวดลายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ยังสามารถโยงไปถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ของชาติได้ ลวดลายผ้าที่มี

เอกลักษณ์ยังสามารถบ่งบอกถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษได้อีกด้วย ลวดลายบนผืนผ้าไทยเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่มีประเทศไหนเหมือนเนื่องจากเรามีลวดลายประจำชาติของเราเอง พื้นฐานการมีชีวิตที่อยู่ในชนบทชนชั้นและประเพณีก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยมีจิตใจเยือกเย็นสามารถสร้างงานศิลป์ได้อย่างละเอียดลออเกือบทุกชนิดก็ว่าได้ ลวดลายไทยที่นำมาสร้างเป็นลวดลายผ้าก็เป็นงานจิตรกรรมที่เลอเลิศอีกชิ้นหนึ่งเหมือนกัน เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล (2548, หน้า 5) ลวดลายไทยหรือลายจิตรกรรมไทยจะปรากฏให้เห็นบนผาผนังอุโบสถบังวิหารบ้างหรือตามบริเวณโบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ ซึ่งลวดลายจิตรกรรมนั้นมีความวิจิตร สวยงาม บ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองของพุทธศาสนา ดังเช่นภายในพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ที่มีลายจิตรกรรมฝาผนังบานประตูประดับมุก รวมทั้งลวดลายฉลุปิดทองเส้า ซึ่งเป็นลวดลายของจิตรกรรมไทยที่มีความสมบูรณ์ สวยงามแสดงถึงความสามารถในการสร้างงานของช่างศิลป์ในสมัยนั้น สำหรับลายฉลุปิดทองเส้าที่ปรากฏในพระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก เป็นการนำเอาลายไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสิ่งเชิดหน้าชูตาให้ชาวต่างชาติเห็นว่าประเทศไทยมีศิลปกรรมประจำชาติที่งดงาม และน่าประทับใจเมื่อได้พบเห็น และถ้าเรานำเอาลวดลายไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติมาสร้างสรรค์ลงบนผืนผ้าจะมีความงดงามในการผสมผสานงานหัตถกรรมพื้นบ้านและงานจิตรกรรมไทยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก โดยการวิเคราะห์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าแล้วนำมาออกแบบเป็นลวดลายผ้าทอ เพื่อนำมาออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีประโยชน์ต่อการใช้สอยและมีความสวยงาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอ

ผ้าซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่คนไทยมีความภาคภูมิใจผนวกกับการสืบสานอนุรักษ์ลวดลายจิตรกรรมไทยให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร
4. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหารไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการทางธุรกิจ

วิธีดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลกจำนวน 5 ลาย คือลายหน้ากระดานลูกฟัก ลายประจำยามก้ามปู ลายเชิงกรวย ลายบัวคว่ำ-บัวหงายและลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบ โดยแต่ละลวดลายทำการวิเคราะห์ 4 ด้าน คือด้านรูปแบบ ด้านความหมาย ด้านคุณค่าและด้านหน้าที่

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ลาย

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ 1 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความเป็นไปได้ในการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการทางธุรกิจ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

1.1 ลายหน้ากระดานลูกปัก ด้าน

รูปแบบ เป็นทรงเลขาคณิตข้าวหลามตัด อยู่ภายในกรอบสี่เหลี่ยม ประกอบด้วยพันธุ์พฤกษา กระจิงใบเทศและใบไม้ประดิษฐ์วางเรียงสลับกัน **ด้านความหมาย** ลายหน้ากระดานลูกปักประกอบพันธุ์พฤกษาแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติหรือลักษณะของป่าหิมพานต์ **ด้านคุณค่า** เป็นภูมิปัญญาของช่างศิลปกรรมในการคิดค้นลวดลายที่เป็นทรงคล้ายลูกปัก **ด้านหน้าที่** ใช้ตกแต่งอาคารที่มีพื้นที่ยาว เช่น ซื่อ แปและเส้า

1.2 ลายประจำยามก้ามปู ด้าน

รูปแบบ เป็นรูปดอกสี่กลีบ มีก้านคล้ายลายกระหนกแยกออกจากกลีบทั้งสี่ด้าน วางเรียงกัน **ด้านความหมาย** แสดงถึงการดูแลรักษาของเทพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ **ด้านคุณค่า** เป็นลวดลายที่มีอิทธิพลจากศิลปะแบบทวารวดีและมีการพัฒนาจนได้รับความนิยมในศิลปะแบบอยุธยาเรื่อยมาปลายพุทธศตวรรษที่ 19 **ด้านหน้าที่** ใช้เพื่อการเติมพื้นที่ว่างที่มีลักษณะเรียงแบบหน้ากระดานตามศาสนสถานและอาคารต่าง ๆ

1.3 ลายเชิงกรวย ด้านรูปแบบ เป็น

ลายที่ประกอบขึ้นจากแม่ลายกระหนกและแม่ลายกระจิงมีลักษณะเป็นทรงกรวย **ด้านความหมาย** เป็นการนิยามลักษณะลายที่เหมือนกรวยที่ปิดท้ายลายบริเวณเชิงเส้า หรือเรียกว่า กรวยเชิง **ด้านคุณค่า** เป็นลายสมัยรัตนโกสินทร์ที่ได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรแถบเปอร์เซียนิยมใช้เป็นลายผ้าเพื่อแสดงถึงฐานะอันดรของกษัตริย์ **ด้านหน้าที่** ใช้เป็น

ลายที่อยู่ในส่วนท้ายของเส้า หรือ ส่วนประกอบของวัตถุต่าง ๆ เป็นตัวกำหนดของเขตพื้นที่

1.4 ลายบัวคว่ำ – ลายบัวหงาย ด้าน

รูปแบบ มีลักษณะเป็นกลีบบัวป้านเรียงซ้อนกันเป็นแถวหน้ากระดานทั้งคว่ำ – หงาย **ด้านความหมาย** ดอกบัวเปรียบถึงความบริสุทธิ์แห่งนิพพานใช้เป็นเครื่องสักการะพระพุทธเจ้า **ด้านคุณค่า** ลายกลีบบัวถือเป็นแม่ลายที่เป็นต้นกำเนิดลายอื่น ๆ การคลี่บานของดอกบัวเป็นสัญลักษณ์การแสดงการบรรลุโพธิญาณ **ด้านหน้าที่** ลายกลีบบัววางได้ทั้งคว่ำและหงายตามพื้นที่ใช้งานเพื่อตกแต่งริมขอบหรือพื้นที่แคบ วางเรียงตัวเป็นหน้ากระดาน

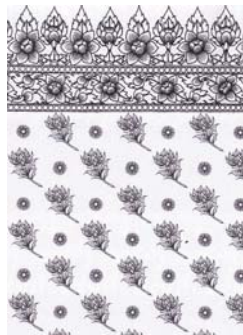
1.5 ลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบ

ด้านรูปแบบ มีลักษณะเป็นหน้าสิงห์อยู่ในโครงสร้างของรูปทรงสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด มีความคล้ายลักษณะของดอกบัวตูม **ด้านความหมาย** สิงห์เป็นสัตว์ป่าหิมพานต์เหมือนราชสีห์แสดงถึงความดุติ่น น่าเกรงขาม **ด้านคุณค่า** สิงห์เป็นลายโบราณที่ผู้ประติษฐ์ได้รับแรงบันดาลใจจากสัตว์ที่มีพินหรือเขี้ยวเป็นอาวุธ **ด้านหน้าที่** เป็นสัญลักษณ์ในการป้องกันสิ่งชั่วร้ายหรือดูแลปกป้องสถานที่ เช่น หน้าประตูหรือเส้าหน้าวิหารและใช้ประดับตามจุดต่าง ๆ ของศาสนสถาน

2. ผลการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

2.1 ลวดลายที่ 1 ความเหมาะสมของ

การออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก เน้นอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณค่าของลวดลายมีความเหมาะสมสูงสุด รองลงมาคือด้านความเหมาะสมของวิธีการผลิต ด้านรูปแบบของลวดลายและด้านองค์ประกอบของลวดลาย ตามลำดับ

ภาพ 1 ลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลาย
ฉลุปัดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
จังหวัดพิษณุโลก ลวดลายที่ 1

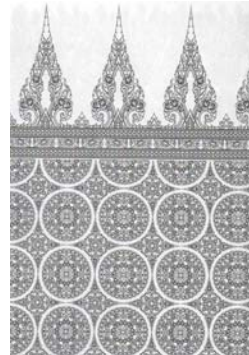
2.2 ลวดลายที่ 2 มีความเหมาะสมของการ
ออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์
ลวดลายฉลุปัดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหา
ธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก เฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก โดยด้านคุณค่าของลวดลายมีความเหมาะสม
สูงสุด รองลงมาคือด้านรูปแบบของลวดลาย ด้าน
องค์ประกอบของลวดลาย และด้านความเหมาะสม
ของวิธีการผลิต ตามลำดับ

ภาพ 2 ลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลาย
ฉลุปัดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
จังหวัดพิษณุโลก ลวดลายที่ 2

2.3 ลวดลายที่ 3 มีความเหมาะสมของการ
ออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ จากการประยุกต์
ลวดลายฉลุปัดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหา
ธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก เฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก โดยด้านคุณค่าของลวดลายมีความเหมาะสม
สูงสุด รองลงมาคือด้านองค์ประกอบของลวดลาย

ด้านรูปแบบของลวดลาย และด้านความเหมาะสม
ของวิธีการผลิตตามลำดับ

รูป 3 ลวดลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุ
ปัดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
จังหวัดพิษณุโลก ลวดลายที่ 3

จากการประเมินความเหมาะสมของการ
ออกแบบลวดลายทั้ง 3 ลาย ลวดลายที่ 2 มีผลการ
ประเมินในความเหมาะสมสูงที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ใน
ด้านคุณค่าของลวดลาย ด้านองค์ประกอบของ
ลวดลาย และด้านรูปแบบของลวดลาย ส่วนด้าน
ความเหมาะสมของวิธีการผลิตมีความเหมาะสมอยู่
ในอันดับที่ 2 จึงเลือกลวดลายที่ 2 มาพัฒนาเป็น
ต้นแบบผลิตภัณฑ์

3. การออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จาก
การประยุกต์ลวดลายฉลุปัดทองเส้าพระวิหาร วัด
พระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
ในรูปแบบกราฟฟิกโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
ผลิตภัณฑ์เป็นโคมไฟแบบตั้งพื้น ทรงปริซึมสี่เหลี่ยม
ขนาดสูง 1.10 เมตร กว้าง 20 เซนติเมตร ฐานสูง
10 เซนติเมตร โดยแต่ละด้านได้แบ่งออกเป็น 4
ส่วน ตามความยาวมีเป็นลักษณะคล้ายบานหน้าต่าง
โดยแต่ละบานสามารถพลิกขึ้น ลงได้เพื่อปรับระดับ
การกระจายของแสงได้ตามตำแหน่งที่ต้องการ วัสดุ
ที่ใช้ผลิตโครงสร้างจะทำจากไม้เพื่อให้มีลักษณะของ
ความเป็นไทยสอดคล้องกับวัสดุหลัก คือ ผ้าทอ
ลวดลายที่ 2 ที่เกิดจากการประยุกต์ลวดลายฉลุปัด
ทองเส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
วรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 4 ผลผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทอง
เส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัด
พิษณุโลก

4. ผลศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์
ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหา
ธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ในการจัด
การเรียนการสอนและการดำเนินการทางธุรกิจ

4.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้ใน
การประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร วัด
พระศรี รัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เฉลี่ยอยู่ในระดับ
มากที่สุด โดยด้านการเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาร่วม
สอนมีความเป็นไปได้สูงที่สุด รองลงมา ด้านการ
พัฒนาหลักสูตรร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน และด้าน
การนำความรู้เฉพาะมาสอดคล้องเนื้อหาวิชา
ตามลำดับ

4.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ใน
การประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหาร วัด
พระศรี รัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
ไปใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจ

4.2.1 ผลการประเมินความเป็นไปได้
ในการดำเนินการทางธุรกิจ จากผู้ประกอบการ
จำหน่ายผ้าทอเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความ
สวยงามสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ใช้สอย
ทางกายภาพ

4.2.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้

ในการดำเนินการทางธุรกิจ จากผู้ประกอบการ
ผ้าทอเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสวยงาม
สูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ใช้สอยทาง
กายภาพ

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ลวดลายฉลุปิดทอง
เส้า พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
วรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 5
ลาย คือ ลายหน้ากระดานลูกฟัก ลายประจายาม
ก้ามปู ลายเชิงกรวย ลายบัวคว่ำ – บัวหงาย และ
ลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบ โดยทั้ง 5 ลายมีความ
สอดคล้องกันใน **ด้านรูปแบบ** ลวดลายส่วนมากจะ
อยู่ในกรอบรูปทรงเรขาคณิต คือ ทรงสี่เหลี่ยมข้าว
หลามตัด ทรงสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนและทรงกรวย
รูปแบบของลายจะประกอบด้วยลวดลายของพันธ์
พฤกษา กระจึงใบเทศ ลายใบไม้ประดิษฐ์ หรือเป็น
ลักษณะของดอกบัว การจัดเรียงมีลักษณะที่
แตกต่างกัน เช่น ลายบัวคว่ำ – บัวหงายลักษณะ
ของดอกจะบานออกวางเรียงแถวเป็นหน้ากระดาน
ลดหลั่นกันไปทางซ้ายและขวา เหมือนลายหน้า
กระดานและลายประจายาม ส่วนลายพุ่มข้าวบิณฑ์
หน้าสิงห์ขบมีลักษณะความมนคล้ายดอกบัว มีการ
จัดวางแบบสลับ **ความหมาย** ลายทั้ง 5 ลายมีที่มา
และความหมายต่างกัน โดยเป็นการเชื่อมโยงกัน
ระหว่างแนวคิดทางพุทธศาสนาและความเชื่อของ
พราหมณ์เข้าด้วยกัน ดังลายบัวคว่ำ - บัวหงายและ
ลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบเป็นลายที่เกิดจาก
แนวคิดทางพุทธศาสนา ที่เปรียบความบริสุทธิ์ของ
ดอกบัวกับความบริสุทธิ์แห่งนิพพาน ความหลุดพ้น
จากกิเลสตัณหาทั้งปวงและดอกบัวยังเป็นดอกไม้ที่
ใช้สักการะพระพุทธรเจ้า ส่วนสิงห์เป็นสัตว์ในทาง
พุทธศาสนาเป็นสัตว์ที่ดุร้าย นำเกรงขามแต่ยังนอบ
น้อมต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปวารณาตัวเพื่อเป็น
องค์รักษาพิทักษ์พุทธศาสนา และความเชื่อใน
พราหมณ์ ดังลายประจายามก้ามปูเปรียบดังเทพ

เจ้าที่มาดูแลทิศทั้งสี่ เป็นความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ การบูชาเพื่อให้หลุดพ้นจากสิ่งชั่วร้าย
ทั้งปวง **ด้านคุณค่า** ลวดลายแต่ละลายได้รับ
อิทธิพลจากศิลปะในแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกัน
ออกไปตามกาลเวลา เช่น ลายประจำยามก้ามปู
ได้รับอิทธิพลจากแถบทวารวดี ลายเชิงกรวยได้รับ
อิทธิพลจากศิลปะแบบอินเดีย ลายบัวคำ – บัวหงาย
พัฒนามาจากศิลปะแบบจีน ถึงแม้ว่าแต่ละลวดลาย
จะได้รับอิทธิพลในช่วงเวลาที่ต่างกัน แต่ทุกลายมี
ความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมากในสมัยอยุธยาและม
ีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ลวดลาย
ศิลปะไทยแม้จะได้รับอิทธิพลจากชนชาติอื่น แต่ก็
สามารถดัดแปลง คลี่คลาย ตัดทอนหรือเพิ่มเติมให้
มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองอย่างลงตัว สวยงาม
และยังสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณค่าเกี่ยวกับ
ศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมการ
แต่งกายอีกด้วย **ด้านหน้าที่** ลวดลายทำหน้าที่ด
แต่งเพื่อสร้างบรรยากาศให้คล้ายกับป่าหิมพานต์ซึ่ง
มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา โดยเชื่อว่าเป็น
เส้นทางในการสักการะพระพุทธเจ้า และสิ่งที่เป็น
สัตว์ป่าหิมพานต์ชนิดหนึ่งที่มีความดุร้าย เชื่อว่าถ
้านำมาตกแต่งสถานที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง
จากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ อีกทั้งหน้าที่ในด้านการตกแต่ง
อาคาร ศาสนสถานซึ่งลายหน้ากระดานลูกฟัก ลาย
ประจำยามก้ามปูและลายบัวคว่ำบัวหงาย จะมี
หน้าที่ตกแต่งพื้นที่บริเวณว่างในลักษณะเรียงตัว
เป็นหน้ากระดาน ส่วนลายเชิงกรวยจะใช้ตกแต่งใน
ลักษณะของปลายวัตถุ เช่น ปลายเสา เชิงผ้า และ
ลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบใช้ประดับพื้นลาย
บริเวณว่างหรือบริเวณบานประตู หน้าต่าง หรือเสา
ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ว่าสิ่งที่มี
อำนาจคุ้มครองให้รอดจากสิ่งชั่วร้าย

2. ผลการออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์
ผ้าทอจากการประยุกต์ลวดลายฉลุ ปัดทองเสา
พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร
จังหวัดพิษณุโลก

ลวดลายที่ 1 ลักษณะของพื้นลายได้แนว
คิดมาจากลายดอกบัว ซึ่งเป็นต้นแบบของการเกิด
ลายต่างๆ โดยได้ประดิษฐ์กลีบให้มีลักษณะเรียง
ซ้อนกัน เพิ่มก้านและใบขึ้นเรียกว่า ดอกไม้ล่วง
ลักษณะของการจัดวาง คล้ายลายพุ่มข้าวบิณฑ์คือ
จัดเรียงแบบสลับ พร้อมทั้งเพิ่มดอกพิกุลเพื่อให้
ช่องไฟของการจัดวางลายมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
เชิงของลายผ้าแบ่งเป็นสองส่วน ลายเชิงส่วนล่าง
เป็นตัวประจำยามมีลักษณะเป็นกลีบบัว 5 กลีบวาง
เรียงกันเป็นวง ประดิษฐ์ให้มีรูปร่างคล้ายดอกไม้
เพิ่มก้านแย่งทั้งสองข้างจัดวางลายแบบหน้าดาน
ลายเชิงส่วนบนประกอบด้วยลายบัวตูมที่อยู่ใน
ลักษณะของทรงกรวยเชิง ด้านล่างของก้านบัวมี
ลายประจำยาม 4 กลีบจัดเรียงแบบหน้ากระดาน
สลับกับตัวประจำยามที่มีลักษณะคล้ายกลีบบัว 5
กลีบเรียงกันเป็นวง

ลวดลายที่ 2 ลักษณะของพื้นลายได้
แม่แบบมาจากลายพุ่มข้าวบิณฑ์หน้าสิงห์ขบ
ดัดแปลงเป็นพุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่ง จัดเรียงแบบ
สลับ ระหว่างรอยต่อของก้านแย่งเพ็ญลายประจำยาม
4 กลีบ เพื่อให้ลายดูสมบูรณ์มากขึ้น ส่วนของเชิง
แบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนล่างประกอบลายประจำ
ยามก้ามปูที่เปลี่ยนใส่ลายจากประจำยามแบบสี่ทิศ
เป็นประจำยามแบบวงกลมวางสลับกับเป็นหน้า
กระดานกับลายที่มีแม่แบบจากคล้ายลายลูกฟักแต่
ตัดทอนลวดลายลงไป ส่วนเชิงด้านบนของลาย มี
ลักษณะเป็นเชิงกรวยแบบขุ่มเรือนแก้ว เป็นการ
ประดิษฐ์ลายขึ้นมาใหม่ เพื่อเพิ่มลายละเอียดและ
ความสมบูรณ์ให้กับลายพร้อมทั้งจัดเรียงแบบหน้า
กระดานสลับกับ ห้อยเฟืองระย้า เพื่อลดช่องว่าง
ระหว่างลาย

ลวดลายที่ 3 ลักษณะของพื้นลาย มีแม่ลาย
ประจำยามแบบวงกลม ใส่ในสุดของลายเป็นลาย
ประจำยามแบบ 4 กลีบ ชั้นที่สองเป็นบัวตูมเรียงกัน
เป็นวงล้อมรอบ จัดวางเรียงลายกันแบบหน้า
กระดาน เมื่อวางลายเรียงกันเป็นวง 4 วง จะเกิด
ลายใหม่เป็นลายดาวกระจายพุ่ง 4 แฉก ประดิษฐ์

ขึ้นมาเพื่อเป็นการลดช่องว่างระหว่างลาย ส่วนของ
เชิงผ้า แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนเชิงด้านล่างมี
ลักษณะเป็นลายหน้ากระดานลูกฟักวางเรียงกัน
ส่วนของเชิงด้านบน มีต้นแบบของลายกรวยเชิงคือ
ลักษณะเป็นทรงสามเหลี่ยม เพิ่มลายกระหนกเข้าไป
ให้มีความอ่อนช้อยมากขึ้น วางเรียงกันเป็น
หน้ากระดานโดยมีลายประจำยาม 4 กลีบ ชั้นกลาง
ระหว่างลาย

จากการออกแบบลายลายผ้าทอจากการ
ประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร วัดพระศรี
รัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัย
ได้เลือกลวดลายที่ 2 นำมาใช้เป็นลวดลายต้นของ
แบบผลิตภัณฑ์ เนื่องจากลวดลายที่ 2 มีความ
เหมาะสมในด้านคุณค่าของลวดลาย ด้านองค์
ประกอบของลวดลายและด้านรูปแบบของลวดลาย
สูงที่สุด ส่วนในด้านความเหมาะสมของวิธีการผลิต
มีความเหมาะสมในอันดับที่ 2 อาจจะเป็นเพราะ
ลวดลายที่ 2 มีการประดิษฐ์ลายขึ้นใหม่ค่อนข้าง
ละเอียด และมีการเพิ่มส่วนประกอบต่าง ๆ ของลาย
จนอาจทำให้ลวดลายมีความเป็นไปไม่ได้ในการผลิต
ลดลง แต่เมื่อมีการนำลวดลายไปสู่กระบวนการทอ
จริง ผู้ทอสามารถเลือกวิธีการทอให้เหมาะสมกับ
ลวดลาย หรือมีการตัดทอนลายในบางส่วนออกได้
โดยที่ลายหลักไม่แตกต่างไปจากเดิม จึงสรุปได้ว่า
ลวดลายที่ 2 มีความเหมาะสมในการนำมาเป็น
ลวดลายต้นแบบของผลิตภัณฑ์มากที่สุด

3. ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากการ
ประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้าพระวิหาร วัดพระศรี
รัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก การ
ออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ผู้วิจัยเลือกออกแบบโคม
ไฟ เนื่องจากแสงไฟเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับ
การใช้ชีวิตของมนุษย์ เพื่อทดแทนหรือเพิ่มเติม
ความสว่างจากธรรมชาติเพื่อให้การทำกิจกรรม
ต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวกและปลอดภัย ในหลัก
ของฮวงจุ้ยการติดตั้งโคมไฟยังสามารถช่วยให้บ้านมี
ชีวิตชีวา ทำให้พลังเข้ามาในบ้านยามค่ำคืนอีกด้วย
นอกจากการให้แสงสว่างแล้ว โคมไฟสามารถเปรียบ

ได้กับเฟอร์นิเจอร์เพื่อใช้ในการตกแต่งบ้าน ให้ดู
สวยงามขึ้น รูปแบบของโคมเป็นทรงปริซึมสี่เหลี่ยม
ออกแบบเพื่อให้รูปแบบยังคงลักษณะคล้ายเสาซึ่ง
เป็นต้นแบบของลวดลายที่ใช้ในการออกแบบ

ในการออกแบบโคมไฟผู้วิจัยได้ยึด
หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ นวลน้อย บุญวงษ์
(2542, หน้า 191) ประกอบไปด้วย การใช้สอยทาง
กายภาพ และความงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย
โคมไฟเป็นลักษณะแบบตั้งพื้น มีลักษณะเป็น
เฟอร์นิเจอร์แบบลอยตัวมีอิสระในการจัดวางเพื่อการ
ตกแต่ง สามารถเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้ายตำแหน่ง
ได้ตามต้องการ ไม่จำเป็นต้องวางติดผนังจึงสามารถ
ใช้ความสวยงามได้โดยรอบ วัสดุหลักในการผลิต
เป็นผ้าทอที่ออกแบบลวดลายจากการประยุกต์ลวดลาย
ฉลุปิดทองเส้า และโครงสร้างทำด้วยไม้ ทำให้มี
ความแข็งแรงทนทานและยังสามารถบำรุงรักษาได้
ง่าย ด้านความสวยงาม โคมไฟนอกจากจะให้แสง
สว่างแล้วยังสามารถนำมาใช้ตกแต่งอาคารสถานที่
ซึ่งในปัจจุบันยังถือว่าเป็นเฟอร์นิเจอร์ชนิดหนึ่งที่ใช้
เพิ่มความสวยงามและสร้างบรรยากาศภายในห้อง
ได้อีกด้วย พร้อมทั้งรูปแบบของโคมไฟที่ออกแบบมี
ลักษณะคล้ายบานหน้าต่าง สามารถปรับระดับการ
กระจายของแสงสว่างได้ตามตำแหน่งที่ต้องการและ
เมื่อปรับระดับการกระจายแสงแล้ว รูปแบบของโคม
ไฟก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย ทั้งนี้ยังสามารถเปลี่ยน
ลวดลายจากลายด้านหน้าที่เป็นลายผ้าทอ เป็นผ้า
ทอสีพื้น เมื่อพลิกลายผ้านด้านนอกไปไว้ด้านใน จึงทำ
ให้โคมไฟมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

4. ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการ
ประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหาร วัดพระ
ศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ไป
ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินการ
ทางธุรกิจ

4.1 การศึกษาความเป็นไปได้ในการ
ประยุกต์ลวดลายฉลุปิดทองเส้า พระวิหารวัดพระศรี
รัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ใน
การจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนในแผนก

วิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการนำสิ่งที่เป็ความรูเ้เฉพาะเรื่องมาสอดแทรกในวิชาที่สอน และโดยเฉพาะด้านการเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาร่วมสอนมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนที่ได้รับความรู้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของนิคม ชมพูทอง (2545, หน้า 149) การจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาเป็นภาระหน้าที่ของชุมชนในการให้การศึกษาแก่ลูกหลาน ทั้งด้านวิชาการและอาชีพ โดยมีพ่อแม่คนเฒ่าคนแก่และช่างฝีมือเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็กซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้มีรูปแบบที่หลากหลายและสอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน และนอกจากนั้นยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อุมารพร จานประดับ (2544, หน้า 24-26) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถนำมาเป็นแนวคิดในการไปใช้ในการศึกษาได้ คือ โรงเรียนเป็นผู้นำเนื้อหาสาระของภูมิปัญญาท้องถิ่นไปจัดการศึกษาให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยเนื้อหาสาระจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และโรงเรียนเชิญเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ปญญาชน ช่างฝีมือ ช่างเทคนิคในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.2 การศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ผลผลิตจากปัตตนาหอเสา พระวิหาร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ไปใช้ในการดำเนินการทางธุรกิจ ในด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า ผู้จำหน่ายและผู้บริโภคผลผลิตภัณฑผ้าทอได้ให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อผลผลิตภัณฑผ้าทอ โดยคำนึงถึงการนำไปใช้ประโยชน์จริง ความปลอดภัยของผลผลิตภัณฑและการเลือกใช้วัสดุเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลผลิตภัณฑผ้ามีราคาสูงและการดูแลรักษายาก และด้านความงาม พบว่า ลวดลาย

ของผลผลิตภัณฑผ้าทอที่มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นไทย จะทำใหผลผลิตภัณฑมีความน่าสนใจและมีคุณค่ามากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของธีระยุทธ เฟ่งชัย (2549) ที่พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเลือกซื้อผลผลิตภัณฑโดยดูจากวัสดุในการผลิตและประโยชน์ในการใช้งานทำให้ต้องมีการพิถีพิถันในการเลือกก่อนการตัดสินใจซื้อและลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ของสีสันทที่สะดุดตาจะทำใหผลผลิตภัณฑน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับหลักการของ นวลน้อย บุญวงษ์ (2542, หน้า 149) ในการประเมินงานออกแบบด้านประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพต้องพิจารณาความเหมาะสมในการนำไปใช้งาน ความเหมาะสมของวัสดุกับรูปแบบการใช้งานและความประณีตในการผลิต ด้านความสวยงาม ความพิจารณาจากความงามในการจัดองค์ประกอบ ความเอกลักษณ์น่าสนใจ มีคุณค่า และความเหมาะสมตามลักษณะประเภทงาน ซึ่งทำใหผลผลิตภัณฑผ้าทอที่ออกแบบจากการประยุกต์ผลผลิตจากปัตตนาหอเสาพระวิหารวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหารจังหวัดพิษณุโลก นำมาเป็นต้นแบบของผลผลิตภัณฑประเภทหนึ่งตามหลักการแบ่งประเภทของผลผลิตภัณฑสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑแห่งชาติ (2548) สินค้าประเภทของใช้/ ของตกแต่ง/ของที่ระลึกเป็นประผลผลิตภัณฑที่มีไว้ใช้หรือตกแต่งประดับบ้าน สถานที่สำคัญต่าง ๆ เครื่องใช้สอย หรือเครื่องเรือนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอยตกแต่งหรือเป็นของขวัญ รวมทั้งสะท้อนชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน จัดทำเป็นธุรกิจชุมชนสร้างอาชีพ สร้างงาน ให้ท้องถิ่น สอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2540, หน้า 96) ธุรกิจชุมชนคือการสร้างงาน สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้การส่งเสริมให้กลุ่ม องค์กรประชาชนและเอกชนในชุมชนดำเนินกิจกรรมด้านอาชีพ ฝึกทักษะด้านอาชีพ และหมายรวมถึงการให้ความรู้ทางด้านการบริการธุรกิจ การตลาด การผลิต ทุนและการจัดการ

ขั้นต้น” ประการที่สอง ความหมายของธุรกิจชุมชนที่
ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการ และมี
ขอบเขตวัตถุประสงค์ที่กว้างกว่าการเพิ่มรายได้
โดยรวมกันเป็นเจ้าของและร่วมดำเนินการ
ตลอดจนร่วมกับผลประโยชน์จากการดำเนินงานนั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยการนำลวดลายผ้าทอที่
ออกแบบไปใช้ผลิตเป็นผืนผ้าจริง ควรคำนึงถึง
ความเป็นไปได้ในการผลิตอาจมีการเพิ่มเติมสีสันท
ปรับปรุงลวดลายเพื่อให้เหมาะสมกับกระบวนการ
ผลิตในวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีคุณค่า
และสวยงาม รวมทั้งการพัฒนาการออกแบบ
ผลิตภัณฑ์ โดยชุมชนในท้องถิ่นสามารถต่อยอดเป็น
สินค้าระดับชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One
Tambon One Product : OTOP)
2. จากผลการวิจัยที่พบว่าการประยุกต์
ลวดลายฉลุปิดทองเสา พระวิหารวัดพระศรีรัตนมหา
ธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลกมีความเป็นไปได้
ในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจึงควรมี
การศึกษาถึงลักษณะผ้าทอในท้องถิ่นหลักสูตรของ
สถานศึกษาและเนื้อหาวิชาเพื่อนำมาวิเคราะห์จัดทำ
บทเรียนเสริมใช้ในการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้ง ต่อไป

1. ควรมีการศึกษาต้นแบบลวดลายผ้าทอ
จากแหล่งข้อมูลอื่นในท้องถิ่นต่างๆ เพื่อเป็นการ
พัฒนาลวดลายผ้าทอให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
สามารถนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์
2. ควรมีการผลิตผลิตภัณฑ์ต้นแบบจริง
และนำมาทดลองใช้เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ
เหมาะสมกับกระบวนการผลิตและตรงต่อความ
ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2546). *ไหมมัดหมี่ใน
มุมมองใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัทโพสเซลล์
เลอร์ ดีไซน์แอนด์ พรินติ้ง.
- คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
แห่งชาติ. (2548). *หลักเกณฑ์การคัดสรร
สุดยอดหนึ่งผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ:
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- ธีระยุทธ์ เฟิงชัย. (2549). *การศึกษาการพัฒนา
ลวดลายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผ้าทอ
พื้นเมืองโดยการประยุกต์ลวดลาย
เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จังหวัด
อุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ คอ.ม, สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- นิคม ชมพูทอง. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการ
พิมพ์.
- นวลน้อย บุญวงษ์. (2542). *หลักการออกแบบ
(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เศรษฐมนตร์ กาญจนกุล. (2548). *ลายผ้าในจิตร
กรรม*. กรุงเทพฯ: เศรษฐศิลป์.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร, จิตติ มงคลชัยอรัญญา และ
โกวิทย์ พวงงาน. (2540). *นโยบายและ
มาตรการในการส่งเสริมธุรกิจชุมชน*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอเอส.เอส.พรินติ้ง.
- อุมาพร จานประดับ (2544). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับ
การจัดการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, กรุงเทพฯ.